

Vpogled kolektiva v delo organov samoupravljanja

Vpogled delovnega kolektiva v delo organov upravljanja, to pa pomeni tudi vpogled v delo in poslovanje gospodarske organizacije, ima večvrsten pomen.

Po eni strani, kolikor je bolj zagotovljen vpogled delovnega kolektiva v celoti v delo organov upravljanja, toliko močnejša je tudi kontrola ljudi nad organi upravljanja. Brez nje pa si ne moremo zamisliti upravljanja neposrednih proizvajalcev.

Po drugi strani je vpogled članov delovnega kolektiva v delo organov upravljanja solidna osnova za praktično ekonomsko in politično izobraževanje, za praktično šolo upravljanja in gospodarjenja, v kateri se člani kolektiva seznanjajo s problemom gospodarske organizacije in z načeli družbenih norm. Vse to pa prispeva h krepitvi družbene zavesti delovnih ljudi in k njihovem aktivnemu sodelovanju v upravljanju.

Dosedanja praksa jasno kaže, da so bili v podjetjih, kjer so posvečali posebno pozornost obveščanju delavcev o vseh vprašanih, in katerih so razpravljali organi delavskega upravljanja — napredek kolektiva in uspehi večji, avtoriteta in uveljavljanje organov upravljanja pa močnejša. Kjer tega ni bilo, so bili rezultati slabši, včasih pa je prišlo tudi do nepravilnosti v samem delu organov upravljanja.

Najpogostejše oblike: listi, bilteni in oglasne deske

V dosednji praksi so se posebno v velikih gospodarskih organizacijah uveljavile kot sistem različne oblike, katerih smoter je, da se članom delovnega kolektiva omogoči čim boljši vpogled v delo delavskega sveta.

Delovni kolektivi, kakor so Bor, Zenica, Jesenice in drugi, objavljajo redno v svojih listih probleme, ki jih rešuje delavski svet in kratko analizirajo posamezna vprašanja in sklepe delavskega sveta. Tako omogočajo, da člani delovnega kolektiva lahko spremljajo delo organov upravljanja.

Ta oblika pa večinoma ustreza povprečno bolj izobraženim članom kolektiva, predvsem aktivistom, ki berejo svoj list in ki lahko razumejo obravnavanja vprašanja. Pogosto se dogaja, da se o teh vprašanih piše strogo strokovno, ker je za večino bralcev nezanimivo, navadno pa manjkajo tudi komentarji, ki bi

poljudno razložili problem. Obveščanje članov kolektiva po listih je oblika, ki jo lahko uporabljajo samo veliki kolektivi z več tisoč delavcev, ker zahteva izdajanje lastnega lista znatna materialna sredstva.

Podobna oblika so bilteni delovnih kolektivov, katerih naloga je v razliko od listov samo ta da objavljajo problematiko z dela organov upravljanja in problematiko podjetij. Ta oblika je bolj dostopna srednjim in manjšim kolektivom, ker zahteva manj stroškov, doseže pa svoj smoter neposredno. Seveda, kolikor objavljajo bilteni poljudno napisane dopise in kolikor ga vsi člani delovnega kolektiva redno dobijo na vpogled.

Končno pa je za pismeno obveščanje članov kolektiva precej razširjena praksa objavljane dnevnega reda, sklepov in odločb delavskih svetov in upravnih odborov na oglasnih deskah v obratih. Čeprav je ta oblika najbolj pogosta, ima navadno največ pomanjkljivosti. To se kaže v nerednem objavljaju odločb, navadno z zakasnitvijo. Razen tega se objavljajo predvsem sklepi, ki se nanašajo na zaposlene osebe, zelo redko pa tisti sklepi, ki zadevajo problematiko podjetja, posebno tedaj, ko bi lahko kolektiv zvedel za kakšne slabosti v delu in poslovanju.

Konkretno oblike obveščanja delovnega kolektiva o delu organov delavskega samoupravljanja so odvisne od pogojev, velikosti podjetja, števila delavcev in organizacije proizvodnega procesa. Zato se pogosto dogaja, da oblike, ki jih uporablja neko podjetje, niso vedno sprejemljive tudi za drugo podjetje. Tukaj je treba poudariti tudi to, da velja vse, kar je bilo povedano za podjetja tudi za organizacije v kmetijstvu, kjer ima to obveščanje mnogo več pomanjkljivosti, kakor v drugih vejah. Prav tako poudarjamo, da smo se dotaknili samo nekaterih oblik obveščanja in da so še druga sredstva (zvočna služba in podobno). Pri tem je osnovno, da je tu volja in pobuda, da se omogoči članom kolektiva vpogled v delo organov samoupravljanja.

Vse te oblike, ki se uporabljajo v delu gospodarskih organizacij, nedvomno prispevajo k boljšemu vpogledu članov delovnih kolektivov v delo organov upravljanja. Temu vprašanju pa bi predvsem organizacije Zveze komunistov, sindikalne in

mladinske organizacije morale posvetiti več pozornosti, da bi pisarne oblike obveščanja delovnega kolektiva uporabljali redno, da bi bilo obveščanje čim bolj poljudno in razumljivo vsakemu članu kolektiva. Delovni kolektivi, ki nimajo sredstev za izdajanje biltenov, bi se lahko združili v okviru kraja ali okraja s sorodnimi majhnimi podjetji in bi skupno izdajali obvestila. Pobudo za to naj bi prevzeli krajevni ali okrajni sindikalni odbori v sodelovanju z zbornicami.

Izboljšanje kakovosti obvestil z namenom, da bi se nudil vpogled vsem proizvajalcem v delo organov upravljanja, bo nedvomno povečalo zanimanje vsakega člana kolektiva za upravljanje in poslovanje podjetja in ga pritegnilo k aktivnemu delu. Po drugi strani bodo izginile netočne govornice, ki včasih krožijo v kolektivih prav zato, ker nimajo vpogleda v delo organov upravljanja.

Osebnost članov delavskih svetov z volivci

Bilo bi popolnoma napačno sklepati, da so te oblike edine in najboljše. Mnogo bolj učinkovite in neposredne oblike seznanjanja delovnega kolektiva, kolikor jih sistematično uporabljamo, so namreč tiste, ki izhajajo iz neposredne osebne aktivnosti članov delavskih svetov in sindikalnih aktivistov v kolektivu. Najbolj učinkovite in najbolj neposredne oblike so vsebovane v obveznostih izvoljenega člana delavskega sveta do volivcev. To so konference, posvetovanja z volivci pred zasedanjem delavskega sveta v vseh vprašanih, ki bodo na dnevnem redu, in obveščanje volivcev po zasedanju o sklepih, ki so bili sprejeti.

V praksi uporabljajo različne oblike dela. V nekaterih podjetjih na primer sindikalni odbori obratov sklicujejo konference, na katerih člani delavskega sveta tega obrata odgovarjajo na vprašanja, ki jih poslavljajo delavci, poročajo o delu delavskih svetov, razpravljajo s proizvajalci o problemih obrata in podjetja v celoti. V drugih kolektivih sklicujejo konference proizvajalcev skupine članov delavskega sveta določene obrata. To se dogaja pred zasedanjem in po zasedanju in na teh sestankih pripravljajo predloge, ki naj bi jih predložili delavskemu svetu. Sklicujejo tudi obratne konference, ki imajo značaj posvetovanja in na katerih so navzoči razen članov delavskih svetov in sindikalnih voditeljev tudi strokovni voditelji obrata.

Negotviti je treba vse oblike

Vse te oblike dajo najboljše rezultate tam, kjer se člani delavskih svetov zavedajo svojih nalog, predvsem pa tam, kjer je sindikalna organizacija popolnoma razumela svojo vlogo podobno za seznanjanje kolektiva s problematiko gospodarske organizacije in njenih organov upravljanja. Zato je popolnoma pravilna ugotovitev, da so tisti kolektivi, kjer je sindikalna organizacija posvetila največjo pozornost temu vprašanju, naj-

bolj seznanjeni z delom organov upravljanja in s problemi gospodarske organizacije.

Posebna in zelo koristna oblika obveščanja o delu organov upravljanja, ki je prišla do izraza ob zadnjih volitvah v mnogih naših kolektivih, je predložitev izčrpnega poročila o delu teh organov za minulo volilno razdobje. Ta poročila so bila v večini primerov napisana zelo poljudno in prebrana na obratnih konferencah.

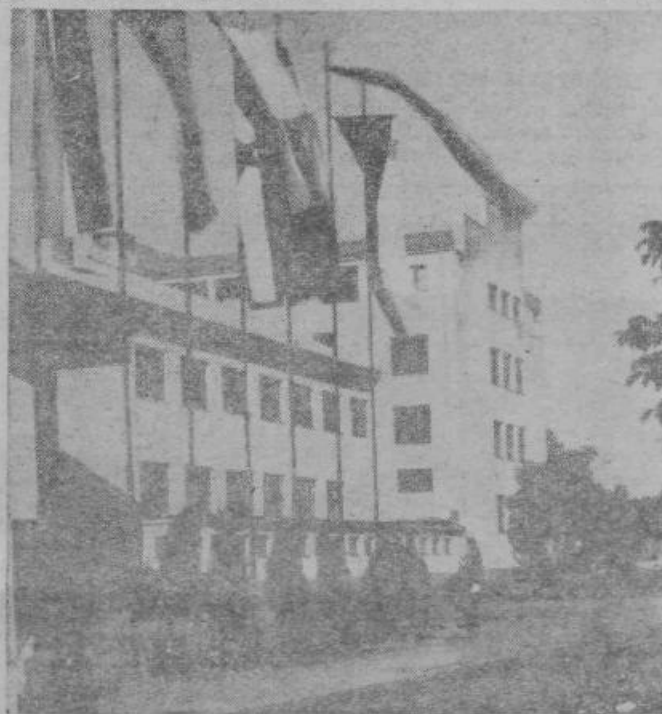
Ob koncu naj pripomnimo tudi to, da prispevajo k vpogledu organov upravljanja tudi odprte seje delavskih svetov.

Vse te oblike so rezultat naše prakse in doprinašajo k boljšemu vpogledu proizvajalcev v delo organov upravljanja. Potrebno je, da jih negujemo in

in izpopolnjujemo, predvsem da razširjamo tako, da bodo postali vsakodnevna praksa v vseh kolektivih. Poudariti moramo, da je odvisen uspeh na tem področju od aktivnosti sindikalne organizacije v boju za dosledno uporabljanje teh oblik in za reaktivacijo množičnega sodelovanja proizvajalcev v njih.

Glede na pomen vprašanih, o katerih smo razpravljali, ozroma na važnost vpogleda delovnega kolektiva v delo organov upravljanja, je potrebno, da se več razpravlja o tem z namenom, da bi se izpopolnile oblike dela, ki bodo prispevale k napredku in razvoju delavskega upravljanja in čedalje bolj pomembni vlogi neposrednega proizvajalca.

Franc Taler

Sejem v Leskovcu

Sejmi zahtevajo plačilo za svoje usluge vnaprej

Podjetja ali ustanove s samostojnim finansiranjem?

V svojem poročilu za prvo polletje naglašava zvezna finančna inspekcija, da so bili zvezni dohodki zmanjšani za 365 milijonov dinarjev zaradi nepravilnega poslovanja sejmov v Beogradu, Zagrebu in v Ljubljani. Ugotovljeno je bilo, da si sredstva za finansiranje sejmov prikrajbujejo z izigravanjem predpisov in da jih nenamensko trošijo. Po podatkih je bilo samo za 2 meseca tega leta potrošeno na breme investicijskih sredstev, in to nenamensko, 316 milijonov dinarjev.

Sejmi so dobili od gospodarskih organizacij skupno 731 milijonov dinarjev, to vzelo pa so podjetja dala v breme svojih materialnih stroškov. Nekatera podjetja so vplačevala v prejšnjih letih večje zneske v korist velesejmov kot skontacije zakupnine za razstavljanje na prihodnjih razstavah. Toda, ker do razstavljanja na sejmih ni prišlo v letu, v katerem je bilo vplačilo izvršeno in tudi ne naslednja leta, so posamezna podjetja svoje terjatve do velesejmov odpisovala v breme izrednih izdatkov.

Ker si vsi velesejmi prizadevajo da bi se razširili, sredstev pa ne morejo dobiti po red-

ni poti, so se trudili, da bi tako ali drugače dobili potrebne vsote od podjetij. Zato so bile dogovorjene pretirano visoke zakupnine za razstavni prostor ali visoke odškodnine za usluge, ki jih opravljajo razstavjalci, tako da imajo popuste v naslednjih letih (plačilo nižje zakupnine). To se je delalo kljub temu, da je bila v veljavi odločba, da smejo sejmi fakturirati podjetjem samo opravljene usluge.

Da bi se izognili obveznostim do skupnosti in da bi velesejmi lažje prišli do finančnih sredstev za nadaljnjo graditev, so se zatekli k pretvarjanju v ustanove s samostojnim finansiranjem. Tako velesejmi ne bodo plačali zvezi davka na dobiček, niti ne bodo imeli drugih obveznosti do skupnosti. Presežke dohodkov nad izdatki jim ustanovitelji prepisujejo za investicijske namene.

V finančni inspekciji mislijo, da je treba preprečiti pretvarjanje podjetij in prirejevanja sejmov v ustanove s samostojnim finansiranjem. Če pa bi se jim dopustil status ustanove, pa naj bi se določilo, da delijo skupni dohodek in izpolnjujejo obveznosti kakor gospodarska podjetja.

